

§ 143 - Yttrande från Nybro kommun över betänkandet En rättssäker vindkraftsprövning (SOU 2021:53)

Dnr KS 2021-268

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att anta nedanstående förslag till yttrande över SOU: 2021:53 ”En rättssäker vindkraftsprövning” som sitt eget samt

att överlämna yttrandet till Miljödepartementet.

Beslutsunderlag

- SOU: 2021:53 En rättssäker vindkraftsprövning

Yrkanden

Ola Håkansson (L) och Jimmy Loord (KD) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Redogörelse för ärendet

Ärendet har handlagts av naturvårdshandläggare på naturenheten. Miljödepartementet har begärt in remissvar från Nybro kommun.

På uppdrag av regeringen tillsattes en utredning 14 oktober 2020 för att undersöka möjligheterna att upphäva bestämmelserna i 16 kap. 4 § Miljöbalken om kommunal tillstyrkan av vindkraftsanläggningar och för att undersöka alternativa förslag ifall bestämmelsen inte kan tas bort. Syftet var då att göra processen mer rättssäker och förutsebar. Utredningen färdigställdes 22 juni 2021.

Utredningen kom i korthet fram till ett förslag sammanfattat i sju punkter. Av dessa punkter yttrar sig Nybro kommun om följande (punkterna sammanfattade utifrån utredningens förslag):

- Förslaget förändrar kommunens beslutsrätt i vindbruksfrågor till att enbart beröra lokaliseringen av vindkraftsparker med utgångspunkt i den kommunövergripande översiktsplanen i ett så kallat lokaliseringsbesked. Lokaliseringsbeskedet krävs för att tillståndsansökan ska kunna göras hos länsstyrelsen och ett negativt lokaliseringsbesked ska ses som hindrande av en vindkraftsetablering. Lokaliseringsbeskedet har ingen självständig rättsverkan, men är nödvändig för att kunna ansöka om tillstånd att bedriva vindkraftsverksamhet.
- Översiktsplanen får större betydelse för kommunens beslut i frågan om lokaliseringsbesked. Kommunens besked ska enligt förslaget vara positivt i de fall vindkraftsetableringen är i linje med kommunens översiktsplan. Undantag från detta finns, exempelvis i samband med att en översiktsplan revideras.
- Ett planeringsstöd för kommunernas översiktsplanering rörande vindkraft ska införas snarast.
- Beslutet om lokaliseringsbesked ska vara motiverat. Positiva lokaliseringsbesked (tillstyrkan) får inte ändras utan gäller 5 år från fattat beslut.

Beslut om lokaliseringsbesked får överklagas av den som beslutet gått emot liksom av

PROTOKOLL

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum

2021-10-25

miljöorganisationer. Positiva lokaliseringsbesked ska enbart kunna överklagas i samband med tillståndsbeslutet som fattas av länsstyrelsen.

Överprövningen sker till länsstyrelsen och ska avse om beslutet strider mot någon rättsregel.

Överprövningen ska leda till att lokaliseringsbeslutet upphävs eller slås fast, inte ändras.

- Beslut om lokaliseringsbesked ska lämnas inom sex månader från det att vindkraftsprojektören begärt det. Begäran ska innehålla uppgifter om utbredningsområdet, det största antalet vindkraftverk och den högsta höjden.
- Kommunen måste få möjlighet att bedöma ett projekt i lokaliseringsbeskedet för att tillstånd till etableringen ska kunna ges.

Tillstånd ska inte ges om ansökan avser fler eller större verk än kommunen fått ta ställning till eller om projektet ändrats väsentligt.

Förslag till yttrande

Generellt

Nybro kommun anser att det är viktigt att det även fortsatt finns en möjlighet för kommunerna att påverka var och om det är lämpligt med vindkraftsetableringar. Idag ska detta i stort sett styras av kommunens vindbruksplan. I och med att denna inte är bindande och att kommunens veto avkrävs först då ansökan om miljöprövning lämnas till länsstyrelsen, föreligger det genom processen idag en osäkerhet för både exploatörer, kommuninvånare och för kommunorganisationen.

En kortare och klarare beslutsväg anser Nybro kommun därför som nödvändig. Förslaget som lyfts i utredningen väcker dock en del frågor och farhågor.

Lokaliseringsbeskedet och förhållandet till översiktsplaneringen

Nybro kommun ser positivt till tidiga besked i frågor rörande etableringar av vindkraft. Vidare anser Nybro kommun det som positivt att det i det så kallade lokaliseringsbeskedet avkrävs en motivering till kommunens beslut, något som i dagsläget inte behövs vid nyttjandet av det kommunala vetot.

Den lösning som föreslås i utredningen, där det så kallade lokaliseringsbeskedet baseras på bindande beslut fattade med grund i översiktsplanen, anser dock Nybro kommun innebära en del praktiska och juridiska svårigheter.

Ett mer eller mindre bindande underlag i form av lämpliga områden för vindkraft i översiktsplanen gör att denna del av översiktsplanen skulle få en annan juridisk tyngd än övriga delar av planen. Översiktsplanen är ett redskap för att uppnå de mål kommunen har och som visar kommunens viljeinriktning för markanvändningen. Idag är översiktsplanen bara vägledande i dessa frågor. I förslaget behandlas inte denna stora, principiella förändring, som om det genomförs sannolikt även kräver lagändringar i plan- och bygglagen (PBL). Man kan även se det som en inskränkning i det kommunala planmonopolet.

Med grund i detta tolkas också utredningens förslag som att ett betydligt större ansvar än idag läggs på översiktsplaneringen och dess underlag. Den ”känslomässighet” som idag kan präglavägen fram till beslut i vetofrågan, kommer istället att förflyttas till framtagandet av översiktsplanen med den uppenbara risken att processen att ta fram en översiktsplan skulle kunna bli mycket resurskrävande. En annan effekt kan bli att få eller små ytor för vindkraft pekats ut i kommunerna. Detta kan leda till att nationella målsättningar för produktion av förnybar energi blir svåra eller omöjliga att nå.

Frågor om vindkraftsetableringar är generellt större i skogrika och glesbebyggda kommuner, kommuner som ofta har begränsade resurser att både ta fram och ajourhålla översiktsplaner med den detaljeringsgrad och förankring som förslaget i utredningen kräver. Det är därför viktigt att utredningen noga överväger dessa följder för kommunernas möjlighet att fatta riktiga beslut och behålla sin självbestämmanderätt. Nybro kommun håller därmed inte med om utredningens slutsats att den kortare beslutsprocessen skulle spara resurser för kommunen, då betydligt större resurser skulle gå åt till översiktsplaneringen.

Utredningen föreslår att negativa beslut från kommunen i fråga om lokaliseringsbeskedet ska kunna överklagas till länsstyrelsen. Detta sätter dessa beslut i en unik ställning bland ställningstaganden i översiktsplanen. Även här ses det som en brist att denna särställning inte hanteras fullständigt i utredningen. Nybro kommun anser att, om utredningens förslag genomförs, även positiva lokaliseringsbesked ska kunna överklagas innan tillståndsprövningen. Att inte tillåta möjligheten att överklaga positiva lokaliseringsbesked ses som en begränsning av kommuninvånarnas demokratiska rättigheter.

Med anledning av dessa oklarheter, ser Nybro kommun det som en nödvändighet, om förslaget i utredningen går igenom, att nationella riktlinjer och hjälpmedel för översiktsplaneringen tas fram. Detta för att kunna göra en rättssäker och praktiskt genomförbar översiktsplan som kan användas i det syfte som utredningen föreslår. Möjligheterna för kommuner att i översiktsplanen villkora utbyggnad av vindkraft, utöver lokalisering, exempelvis med ett maximalt antal vindkraftverk inom ett område, behöver också utredas.

Ekonomisk kompensation

Nybro kommun ser positivt på de förslag om ekonomisk kompensation som lyfts i utredningen. Ekonomisk ersättning till lokalsamhällen kan ge en större förståelse och acceptans för etablering av vindkraft samt vara ett välbehövligt tillskott för att driva landsbygdsutvecklingen lokalt. Detta är något som skulle kunna gynna opinionsläget och möjligheterna för utbyggnad av vindkraft.

En ekonomisk ersättning till kommunerna för att hantera frågan om lokaliseringsbeskedet bör också utredas, inte minst då beslutsprocessen sannolikt kan bli resurskrävande.

En alternativ väg att ändra beslutsprocessen

Nybro kommun ser ett alternativt sätt att förändra den nuvarande beslutsprocessen så att den blir snabbare, om än kanske inte mer förutsebar. Man kan helt enkelt avkräva kommunerna ett tidigare svar i vetofrågan, t ex inom en viss tid från det att en intresserad exploatör genomför det första samrådet med kommunen och länsstyrelsen. Om vetorätten bibehålls är det dock sannolikt svårt att göra beslutet bindande, men ändringar efter fattat beslut bör motiveras väl.

Om krav dessutom införs på en motivering till vetobeslutet, ges ytterligare transparens i frågan. På detta sätt lindras bördan av att ha en översiktsplan som på förhand ska ha svarat på många av de frågor som kommunen normalt ställs inför vid en prövning av vetofrågan och även det löpande kravet på att ha en översiktsplan som är tillräckligt förankrad och detaljerad för att kunna basera bindande beslut på.

Föredragande

Olof Persson, skog- och markförvaltare

Beslutet skickas till

- Miljödepartementet
- Samhällsbyggnad
- Akten